

Karin Timm, bestuurslid Zorginstituut Nederland: 'Verbinden en verbanden leggen in de zorg'

W. Bax*

Karin Timm, sinds 1 juli 2023 lid van de raad van bestuur van het Zorginstituut Nederland, was al vaker bestuurder. Bijvoorbeeld toen ze als verpleegkundig specialist achter het stuur van haar 'ziekenhuis op wielen' langs de patiënten thuis ging. Ze maakt dat grapje graag, maar de echte bestuurder zat er toen al wel degelijk in. Bij Zorginstituut Nederland mag ze haar ideeën over wat goede zorg is verder vormgeven. Denken in kansen is het parool.

Niet dat ze haar carrière zo precies voor zichzelf had uitgestippeld, vertelt ze, maar zo ging het nu eenmaal. "Ik ben altijd heel nieuwsgierig geweest", vertelt ze. "Ik vind het mooi om te leren, vragen te stellen, mee te denken en samen met andere zorgprofessionals te kijken hoe patiënten nog beter kunnen worden geholpen. In wondzorg-jargon: verbinden en verbanden leggen. Dat is de rode draad in mijn werk."

Samenwerken

Werk dat haar vanaf de start van haar opleiding tot A-verpleegkundige in 1985 langs allerlei specialismen bracht, om zich in 1999 te specialiseren in dermatologie. Haar basis was het IJsselland Ziekenhuis in Capelle aan den IJssel. "Ik had interesse in de medische kant van de huid en dacht veel na over hoe je bijvoorbeeld wonden het meest effectief kan behandelen, zowel vanuit het perspectief van de patiënt als van de behandelaar. Daarmee kwam al gauw het besef dat je het samen moet doen, ook met alle betrokken beroepsgroepen."

Zo droeg Timm bij aan de ontwikkeling van de wondzorg in Nederland als specialisatie. Als lid van de Commissie Ulcus cruris van de WCS bijvoorbeeld, maar al gauw over

de wondzorg in de volle breedte. Vanaf 2007 was ze bestuurslid van WCS Kenniscentrum Wondzorg, waar ze ook dit blad WCS Nieuws leidde als eindredacteur, in 2012 werd ze voorzitter van het Wondplatform Nederland. Na dertig jaar ervaring ruilde ze in 2015 het ziekenhuis in voor de thuiszorgorganisatie Allergo, waar ze zes jaar lang 65 teams door heel Nederland duaal aanstuurde. Altijd behield ze de band met de praktijk door te blijven werken als verpleegkundig specialist.

Kwaliteitsstandaarden

Want de praktijk, daar draait het allemaal om. Kwaliteitsstandaarden zoals zorgverleners die samen met patiëntenverenigingen en zorgverzekeraars ontwikkelen helpen daarbij. Het Zorginstituut toetst de kwaliteitsstandaarden en schrijven ze bij een geslaagde toets bij in het zogenoemde Register, zodat ze voor iedere geïnteresseerde zijn te raadplegen en door bijvoorbeeld de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) zijn te toetsen op de normen. "Met het Wondplatform hebben we in 2018 al een kwaliteitsstandaard aangeboden aan het ministerie van VWS. Dat was erop gericht zo snel mogelijk tot de juiste diagnose te komen, zodat de huisarts en specialisten daar gelijk effectief mee aan de slag kunnen. Een soort passende zorg avant la lettre. Toen kregen we nog niet echt gehoor, maar inmiddels bestaat het Register dat door het Zorginstituut wordt beheerd, met daarin tal van kwaliteitsstandaarden die prima werken." Daar zou deze kwaliteitsstandaard prima een plek kunnen krijgen.

Accent op gezondheid

Het Zorginstituut is een van de vele partijen die helpt bij het realiseren van passende zorg, door de uitvoering van de afspraken in het Integraal Zorgakkoord (IZA). "Passende zorg is in een notendop dat je steeds echt goed kijkt wat een individuele patiënt nodig heeft", vertelt Timm. "En het is gericht op gezondheid, in plaats van op ziekte. Dat

zorgverleners aan de patiënt vragen: wat kunt u zelf nog, of wat kunnen de mensen om u heen voor u doen? Wijkverpleegkundigen zijn al heel vertrouwd met deze praktijk, al was het maar omdat het gewoon niet anders kan. Neem de afweging hoe vaak je in een week langs een patiënt gaat om een wond te bekijken en het verband te vernieuwen. Misschien kan het aantal bezoeken soms minder, en houden betere materialen het langer uit. Dan gebruik je soms duurdere spullen, maar pakt het per saldo in tijd en geld toch goedkoper uit.”

Bij Zorginstituut Nederland werken veel mensen die net als Timm rechtstreeks uit de praktijk komen. “Er lopen hier huisartsen, tandartsen, fysiotherapeuten en zelfs een neuroloog rond. Zelf koester ik ook de band met de praktijk. Zo ga ik geregeld zogenoemde meewerk-bezoeken doen aan zorginstellingen. Als verpleegkundig specialist werk ik mee waar ik kan en geef ik als vertegenwoordiger van het Zorginstituut vooral mijn ogen de kost: hoe gaat het in de praktijk, waar knelt het misschien en hoe lossen we dat op? Ik verheug me echt op die ontmoetingen.”

Zelfstandig behandelen

Als het om wondzorg gaat, is er al veel verbeterd. “In het ziekenhuis heette een wond vroeger nog een “complicatie” en waren wonden het terrein van verpleegkundigen. Gelukkig is die tijd voorbij en worden patiënten met wonden meer multidisciplinair bekeken. En ik weet nog dat ik bij mijn werk in de wijk te maken kreeg met een hypostatisch eczeem en de huisarts moest vragen om een bepaald middel voor te schrijven. In die tijd zou de huisarts doorverwijzen naar een dermatoloog en zou het hele proces zo twee of drie weken vertraging kunnen oplopen. Dat vond ik raar; deze zorg, die wel medisch-specialistisch is, kon prima thuis gegeven worden. Toen ik dit besprak met collega’s, beschreef een collega dit als een ziekenhuis op wielen. Vanaf dat moment had ik mijn koffer met middelen en materialen waarmee ik zelf langs de mensen kon gaan. Ik vertel dit om te laten zien dat een verpleegkundig specialist als zelfstandig behandelaar toen nog onbekend was in de thuissituatie.”

Een doorbraak in samenwerking ervoer Timm in een overleg waarbij betrokkenen uit elk deel van de keten betrokken waren. “In het begin zei iedereen: ik ga over de patiënt. Tot een patiënt zelf het woord nam en zei: Het gaat over mij! Ik zie mezelf daar nog zitten, het was echt een bijzondere ervaring om te zien dat iedereen “wakker” werd. De conclusie is dat ieders expertise erkenning en respect verdient en dat het de combinatie van ervaring en competenties is waarmee je de wondzorg zoveel toegankelijker, effectiever en betaalbaar kunt houden.”

Denken in kansen

Het Zorginstituut is een prachtige plek om effectieve zorg goed en toegankelijk te helpen houden, zegt Timm.

Een agenda voor passende zorg

Zorginstituut Nederland ziet erop toe dat de zorg die via het basispakket wordt vergoed effectief is en tegen een redelijke prijs wordt aangeboden. In 2023 publiceerde het Zorginstituut de pakketagenda Passende Zorg. Die bevat meer dan vijftig behandelingen of geneesmiddelen, waarvan de komende twee jaar moet komen vast te staan of en onder welke voorwaarden ze tot het basispakket worden toegelaten of erin mogen blijven.

Met de pakketagenda Passende Zorg zullen ook stappen worden gezet om zorg die al vergoed wordt maar die niet effectief is, zogeheten onnodige zorg, uit het basispakket te halen. De pakketagenda Passende Zorg is opgesteld in samenwerking met zorgverleners, patiëntenvertegenwoordigers en zorgverzekeraars. Zij worden over alle onderwerpen geconsulteerd.

“Waarbij het bij alle verhalen over vergrijzing, toenemende druk op de zorg en het tekort aan zorgverleners vooral zaak is om te blijven denken in kansen. Het helpt als professionals niet alleen denken in passende zorg, maar er ook bij worden gefaciliteerd. Als zorgprofessional weet je immers vaak heel goed wat de oplossingen zijn. En dan gaat het niet alleen om de ruimte krijgen, maar ook om de ruimte nemen. Aangeven wat je nodig hebt en kijken wat er wél kan.”

Er is alle reden om daar optimistisch over te zijn. “Kijk maar hoe zelfstandig bijvoorbeeld wijkverpleegkundigen opereren. Die vragen allang aan hun cliënten: wat kunt u zelf en wat kan de omgeving voor u betekenen? Daarbij zou het overigens ook helpen als mensen in de maatschappij wat meer naar elkaar omkijken. Dat als er bij je buurvrouw elke week een auto van de thuiszorg voor de deur staat, je er eens langsgaat om te kijken hoe het gaat. Dan zal ook blijken dat het lang niet allemaal draait om medische zorg. Vaak liggen de oplossingen in het sociale domein of het maatschappelijk werk, bijvoorbeeld omdat iemand simpelweg eenzaam is.”

Het Zorginstituut is ook een van de wegbereiders van het Integraal Zorgakkoord waar de hele sector landelijk mee aan de slag is. “Dat kroontje in ons logo wekt soms misschien de indruk dat we als overheidsorganisatie op afstand staan. Maar in feite staan we heel dicht bij de praktijk, en ik hoop van harte dat zorgverleners dat ook zo ervaren. Passende zorg realiseren voor iedereen, in verbinding met elkaar daaraan werken. Ja, ik ben wel een vrouw met een missie.”

** Wouter Bax, journalist in de zorgsector*